

Handels- och administrationsprogrammet

UPPFÖLJNING AV GYMNASIESKOLAN 2019

Denna publikation är ett utdrag ur Skolverkets rapport "Uppföljning av gymnasieskolan 2019". Rapporten publiceras årligen och finns i sin helhet i Skolverkets publikationsdatabas.

Förklaringar och definitioner av måtten i tabellerna finns i Skolverkets rapport "Uppföljning av gymnasieskolan 2019".

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri PDF från Skolverkets webbplats: skolverket.se/publikationer

Grafisk produktion: AB Typoform
Omslagsbild: Getty Images

Skolverket, Stockholm 2019

Handels- och administrationsprogrammet

Efter examen från handels- och administrationsprogrammet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta inom handelsyrken eller inom administrativa yrken. Programmet har två inriktningar: *administrativ service* samt *handel och service*.

Elever på programmet

Sedan läsåret 2015/16 har antalet sökande till handels- och administrationsprogrammet ökat. Eleverna i år 1 på programmet utgör en större andel av elevkullen jämfört med föregående år. Hösten 2018 var det 3 338 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 9 235 elever som läser på programmet varav 1 531 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är nu över 90 procent, 91 procent läsåret 2018/19. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program efter tre år ökade mellan första kullen, 61 procent, och den fjärde kullen, 68 procent. För den elevkull som påbörjade programmet 2015 och lämnade det våren 2018 var andelen 66 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat yrkesprogram. De elever som har lämnat programmet efter två år har antingen gått till ett annat yrkesprogram eller är inte registrerade i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 79 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 69 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 30 procent som läste utökat program och 36 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 42 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 11 procent var studerande.

Tabell 34. Elever på handels- och administrationsprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	3 740	3 224	3 117	3 179	2 897	3 306	3 757	3 956
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	3,1	2,9	2,9	3	2,7	3	3,2	3,2
Antal nybörjarelever i år 1	2 499	2 066	2 010	2 031	1 868	2 232	2 348	2 588
Andel (%) nybörjare	74,9	72,9	75,8	74,4	74,5	77,2	77,4	77,8
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	170	171,1	176,4	178,3	179	182,4	184,4	185,9
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	2,5	2,3	2,2	2,3	2,0	2,1	2,2	2,4
på nationella program	3,1	2,8	2,7	2,8	2,6	2,9	3	3,1
på yrkesprogram	8	7,7	7,7	8,3	7,9	8,8	9,1	9,2
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	3 340	2 836	2 656	2 746	2 521	2 899	3 048	3 338
varav antal elever i år 2	-	3 236	2 773	2 632	2 739	2 586	2 880	3 083
varav antal elever i år 3	-	-	3 197	2 769	2 611	2 660	2 561	2 814
Totalt antal elever samtliga år	3 340	6 072	8 626	8 147	7 871	8 145	8 489	9 235
Antal lärlingar*	208	450	759	818	921	1 105	1 194	1 531
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	59,2	59,5	59,4	57,5	54,9	53,3	53,5	53,3
Andel (%) män	40,8	40,5	40,6	42,5	45,1	46,7	46,5	46,7
Andel (%) svensk bakgrund	77,5	76,6	75,5	74,5	73,8	73,2	72,6	71,5
Andel (%) utländsk bakgrund	22,5	23,4	24,5	25,5	26,2	26,8	27,4	28,5
Andel (%) offentlig huvudman	72,2	72,1	72,3	70,9	70,6	70,3	68,9	68,1
Andel (%) enskild huvudman	27,8	27,9	27,7	29,1	29,4	29,7	31,1	31,9
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	69,6	68,9	68,6	68,4	68,1	67,4	67,2	65,8
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	30,4	31,1	31,4	31,6	31,9	32,6	32,8	34,2

* Från och med läsåret 2018/19 beräknas antalet lärlingar baserat på skolverkets elevstatistik.

Tabell 35. Elever med registrerad inriktning i år 3 på handels- och administrationsprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	3 049	2 754	2 606	2 658	2 558	2 814
Andel (%) av eleverna i år 3	95,4	99,5	99,8	99,9	99,9	100,0
Administrativ service antal elever	316	267	215	237	175	210
Andel (%) av eleverna	10,4	9,7	8,3	8,9	6,8	7,5
Andel (%) av kvinnorna	10,6	10,1	8,1	8,9	6,1	7,1
Andel (%) av männen	10,1	9,1	8,4	9	7,7	7,9
Handel och service antal elever	2 733	2 487	2 391	2 421	2 383	2 604
Andel (%) av eleverna	89,6	90,3	91,7	91,1	93,2	92,5
Andel (%) av kvinnorna	89,4	89,9	91,9	91,1	93,9	92,9
Andel (%) av männen	89,9	90,9	91,6	91	92,3	92,1

Programmets spridning i landet

Tabell 36. Handels- och administrationsprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	150	137	127	133	127	127	127	127
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	200	185	200	192	196	198	208
varav offentlig huvudman	-	133	128	144	132	136	135	146
varav enskild huvudman	-	67	57	56	60	60	63	62

Elevflöden i programmet

Tabell 37. Andel (%) elever på handels- och administrationsprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		2 499	2 066	2 010	2 031	1 868	2 232	2 348
Efter ett år	Elever kvar på samma program	87,6	87,7	90	89,3	89,7	89,2	91,1
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6,6	6	5,3	5,6	4	5,1	3,9
	Bytt till högskoleförberedande program	3,5	4,1	2,3	2,6	3,3	2,6	2,2
	Bytt till introduktionsprogram	0,6	0,6	0,8	0,7	1,1	0,5	1,0
	Ej registrerad i gymnasieskolan	1,8	1,6	1,5	1,8	2	2,7	1,8
Efter två år	Elever kvar på samma program	84,6	85,8	88,2	86	87,5	85,8	
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6,9	6	4,6	5,9	3,5	5,2	
	Bytt till högskoleförberedande program	3,4	4	2,7	2,7	3,3	2,8	
	Bytt till introduktionsprogram	0,6	0,7	1,2	0,5	0,9	0,6	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	4,5	3,5	3,2	4,9	4,9	5,6	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	61,1	65,7	65,5	68	66		

Tabell 38. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på handels- och administrationsprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	2 474	2 310	2 185	2 264	2 183
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	81,7	82,9	82,5	86,4	83,1
	Andel (%) med grundläggande behörighet	38,2	39,7	40,5	39,8	35,6
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	35,6	41,6			
	Andel (%) studerande	13,6	11,1			

Tabell 39. Genomströmning för nybörjarelever på handels- och administrationsprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
Handels- och administrationsprogrammet	1 868	79,0	68,5	10,5	76,2	5,9
Kvinnor	1 030	83,0	73,9	9,1	79,8	6,0
Män	838	74,1	61,8	12,3	71,8	5,8
Svensk bakgrund	1 483	81,7	73,2	8,5	78,8	5,2
Utländsk bakgrund	383	69,2	50,7	18,5	66,8	8,9
Offentlig huvudman	1 341	80,8	70,5	10,3	78,6	5,0
Enskild huvudman	527	74,6	63,4	11,2	70,2	8,3
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	586	80,0	71,5	8,5	77,5	6,5
– gymnasial	1 240	78,8	67,6	11,2	75,8	5,7

Tabell 40. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på handels- och administrationsprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökad program	Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
Handels- och administrationsprogrammet	2 183	83,1	16,9	29,5	35,6	12,7
Kvinnor	1 207	86,5	13,5	27,0	39,2	13,4
Män	976	78,9	21,1	32,7	31,1	11,8
Svensk bakgrund	1 627	86,8	13,2	27,9	38,7	13,1
Utländsk bakgrund	555	72,1	27,9	34,2	26,5	11,6
Offentlig huvudman	1 521	84,0	16,0	30,0	35,9	12,8
Enskild huvudman	662	81,0	19,0	28,4	34,9	12,6
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	714	83,6	16,4	33,5	41,3	12,8
– gymnasial	1 391	83,4	16,6	27,4	32,9	12,7

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 53 procent kvinnor. Andelen har minskat sedan 2011. Eleverna på programmet väljer i störst utsträckning, 93 procent, att läsa inriktningen *handel och service*. Denna inriktning har ökat något över tid samtidigt som den andra inriktningen, *administrativ service*, har minskat från 10 till 7,5 procent. Båda könen följer samma mönster.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 74 procent av kvinnorna och 62 procent av männen som tre år senare erhöll en examen.

Av de kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade 27 procent läst utökat program medan 39 procent hade läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 33 procent som läst utökat program och 31 procent som läst in grundläggande behörighet.

Fördelningen mellan könen är förhållandevis jämn på programmet.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 208 skolenheter i 127 skolkommuner. Det är 30 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 32 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har ökat något sedan 2011 medan andelen skolenheter med enskild huvudman har minskat något.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 63 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 71 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

Bland de elever som 2018 avslutade sina studier på programmet hos enskild huvudman med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng var det 28 procent av eleverna som hade läst utökat program och 35 procent som hade läst in grundläggande behörighet. Bland elever som slutförde programmet hos offentlig huvudman var det 30 procent som hade läst utökat program och 36 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Det är en högre genomströmning av elever hos offentlig huvudman medan andelarna som läser utökat program eller grundläggande behörighet i stort sett är desamma mellan de två typerna av huvudman.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 29 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 73 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 51 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 28 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 39 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk bakgrund var det 34 procent som hade läst utökat program och 27 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 34 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 30 procent. Av de elever vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning är det 72 procent som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter att de påbörjat studier på programmet. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2500 poäng och vars föräldrar hade en eftergymnasial utbildning var det 34 procent som hade läst utökat program och 41 procent som hade läst in grundläggande behörighet. Av de elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning är det 68 procent som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter att de påbörjat studier på programmet. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2500 poäng och vars föräldrar som högst hade en gymnasial utbildning var det 27 procent som hade läst utökat program och 33 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Kommentar om handels- och administrationsprogrammet

Ökat söktryck till programmet

Handels- och administrationsprogrammet hade 3 340 elever i år 1 läsåret 2011/12. Elevantalet minskade successivt åren som följde och läsåret 2015/2016 var elevantalet 2 521. Trenden har därefter vänt. Läsåret 2017/18 hade programmet 3 048 elever i år 1. Inför läsåret 2018/2019 noterade Skolverket ett ökat antal förstahandssökande till programmet. Hösten 2018 har programmet 3 338 elever i år 1. Läsåret 2018/2019 har inriktningen *handel och service* 93 procent av programmets elever medan inriktningen *administrativ service* har 8 procent. Av de elever som går på programmet är drygt hälften, 53 procent, kvinnor.

Skolverket förbereder och föreslår förändringar i programmet

Skolverket fick under 2018 i uppdrag att förbereda och föreslå ändringar i handels- och administrationsprogrammet.¹ Uppdraget innebär att lämna förslag till justerade examensmål och justeringar i programstrukturen i enlighet med gymnasieutredningens² förslag att avveckla inriktningen *administrativ service*. Skolverket ska också föreslå ett nytt namn för programmet samt vid behov föreslå justering av befintliga ämnen och kurser inom programmet för att svara mot handelsbranschens behov.

Uppdraget redovisades för regeringen 31 mars 2019.

Behovet av den minsta av programmets två inriktningar, *administrativ service*, har länge varit ifrågasatt. Utöver att inriktningen har få elever har ifrågasättandet gällt dels om det finns en relevant koppling till handelsområdet, dels om det finns en efterfrågan från arbetsmarknaden som motiverar en särskild

1 Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Statens skolverk. Diarienummer: U2018/02877/BS (delvis) U2018/02960/S

2 *En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning*. SOU 2016:77

administrativ inriktning inom gymnasieskolan. Under de senaste åren har det inom det nationella programrådet förts en diskussion om att eventuellt utveckla inriktningen *administrativ service* och låta programmet vara utan separata inriktningar.

I arbetet med ändringar inom handels- och administrationsprogrammet beaktar Skolverket särskilt perspektivet hållbar utveckling i syfte att bättre möta branschens kompetensbehov samt i syfte att tillgodose ett förändrat utbildningsbehov utifrån miljö- och samhällsförändringar. Myndigheten bedömer att utbildningen bör ge eleverna kunskaper om handelns roll, betydelse och ansvar när det gäller såväl social och miljömässig som ekonomisk hållbarhet.

Vidare bedömer Skolverket att utbildningen på ett tydligare sätt behöver stärka elevernas digitala kompetens. De yrkesområden som det reviderade handels- och administrationsprogrammet utbildar för präglas av stort informationsflöde, snabb förändringstakt och ökad digitalisering. Digital kompetens är en förutsättning för flera av handelns yrken.

Eleverna behöver bättre förberedelse för arbetslivet

Nationella programrådet menar att den utbildning eleverna får genom handels- och administrationsprogrammet inte i tillräckligt hög grad förbereder eleverna för det arbete som väntar i branschen. Eleverna har inte i tillräcklig utsträckning de kunskaper och färdigheter som branschen efterfrågar. Programrådet menar att detta till viss del beror på att innehållet i programmets ämnen och kurser inte i tillräcklig omfattning är anpassade efter branschens behov. Programrådet välkomnar därför att examensmål, programstruktur samt programmets ingående ämnen och kurser nu ses över inom ramen för det regeringsuppdrag som beskrivits ovan.

Elever från handels- och administrationsprogrammet har en förhållandevis osäker ställning på arbetsmarknaden. Skolverket har undersökt vad ungdomar gör ett år efter avslutade gymnasiestudier enligt Gy 2011.³ För elevkullen som lämnade gymnasieskolan med examen 2014/15 var det 42 procent som hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden ett år efter avslutade gymnasiestudier. Motsvarande siffra för flera andra yrkesprogram är betydligt högre.

SCB har i rapporten *Inträdet på arbetsmarknaden efter gymnasieskolan*⁴ studerat sysselsättning och övergång till vidare studier bland avgångna från gymnasieskolan 2013/14, det vill säga den första årskull som en som läst enligt Gy 2011. I rapporten beskrivs inträdet på arbetsmarknaden i form av sysselsättning och överensstämmelse mellan utbildning och arbete samt hur väl de examinerade känner sig förberedda för arbetsliv och högskolestudier. 34 procent av ungdomarna som examinerades från handels- och administrationsprogrammet 2013/14, och som våren 2017 hade någon form av arbete, ansåg enligt rapporten att utbildningen i stor utsträckning förbereder dem för arbetslivet. Motsvarande siffra för yrkesprogrammen i övrigt (snitt för alla yrkesprogram) är 44 procent. För 43 procent av eleverna som examinerades från handels- och administrationsprogrammet 2013/14, och som våren 2017 hade någon form av arbete, fanns det helt eller till stor del en överensstämmelse mellan utbildning

3 *Etablering på arbetsmarknaden eller fortsatta studier år 2016 efter avslutad gymnasieskola.* Skolverket, 2018.

4 SCB, 2017. *Inträdet på arbetsmarknaden efter gymnasieskolan.* rapport 2017:7

och arbete. Motsvarande siffra för yrkesprogrammen totalt var 53 procent (snitt för alla yrkesprogram).

Det kan därmed konstateras att elever från handels- och administrationsprogrammet som slutförde programmet 2013/2014 i lägre utsträckning än elever från övriga yrkesprogram hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier. Vidare var det en mindre andel elever från handels- och administrationsprogrammet jämfört med andelen på övriga yrkesprogram som ansåg att programmet förberedde dem väl för arbetslivet. Statistiken understryker behovet av att revidera programmet. De planerade förändringar inom programmet som beskrevs under rubriken *Skolverket förbereder och föreslår förändringar i programmet* syftar till att stärka elevernas anställningsbarhet, och därmed deras möjligheter till etablering på arbetsmarknaden, samt att på ett tydligare sätt anpassa utbildningen till handelsbranschens kompetensbehov.